

ВЕСТНИКЪ на ШУМЕНСКАТА ПОПУЛЯРНА БАНКА

УРЕЖДА РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ.

За обявления:
на кв. сантиметъръ. 070 лв.

Излиза всѣки мѣсѣцъ

Броя 1 левъ.
Годишенъ абонаментъ 12 — лв.

Кооперативниятъ печатъ

Преди 25 години, когато нашата кооперация се раждаше, не можеше да става и дума за кооперативни вестници и списания. Отдѣлнитѣ обществено-литературни или селско-стопански периодични издания застъпваха по-слабо или по чувствително, сподедъ случая, идеитѣ за взаимопомощъ, спестовностъ и сдружаване на дребнитѣ и немощни работни слоеве по села и градове.

Въ онова вече далечно време земеделското списание „Орало“ и ра значителна роль за разпространяване на Райфаизеновитѣ взаимоспомогателни селски спестовни сдружения, които впоследствие бѣха преименувани въ кредитни кооперации съ неограничена отговорностъ. По онова време пакъ обществено-литературнитѣ и политико-економичнитѣ вестници и списания „Демократически прегледъ“, „Общо дѣло“, „Право дѣло“, „Учитель“, „Съзнание“ и други помѣстваха сетисъ-тогисъ статии, които третираха въпроси отъ кооперативенъ характеръ. Тогава, обаче, за специална кооперативна литература или кооперативенъ печатъ не се и помислюваше. Щастливо и единствено изключение зѣ още по далечното наше минало прави брошурата на Г-нъ Ст. Костовъ, нѣкогашенъ секретаръ на Св. Синодъ, издадена презъ 1887 г. въ която се третира въпроса за ролята и значението на кооперациитѣ.

Но идеята за кооперация, дошла като гостенка въ нашия общественостопански животъ, тихо, бавно и последователно се настаняваше у насъ, докато най-подиръ се наложи на приятели и неприятители, и вмѣсто да остане чуждица, тя завладя широки области за различнитѣ отрасли на нашия стопански битъ.

Въ застрахователното дѣло кооперацията завоюва единъ теренъ, който не може да ѝ бжде оспоренъ отъ всички акционерни осигурителни дружества, взети вкупомъ; въ областта на кредита по села и градове тя едва ли е уязвима; а въ производството по градове и много села кооперацията спаси маса зенатчи и еснафи отъ неминуема гибель, като ги обедини въ тѣхния съюзъ на производителнитѣ кооперации и имъ създаде едно завидно благосъстояние. Консуматоритѣ тоже посредствомъ кооперацията по много краища на страната ни създадоха потрѣбителни магазини, по голѣмата частъ обединени въ централа, които не позволиха на спекулативния капиталъ да вилиѣе, както си ше въ тия времена на финансова и стопанска криза. Създаденитѣ и засилени така кооперативни съюзи и централи, за да просвѣщаватъ своитѣ членове и за да бранятъ интереситѣ на кооперативното дѣ-

ло, издаватъ свои вестници и списания. Общественици и видни економисти се отдадоха въ служба на кооперативното дѣло и основаха хубавото списание „Кооперативно дѣло“, чийто директоръ е всеобщо уважавания кооперативенъ деятель и голѣмъ теоретикъ на кооперацията у насъ, Г-нъ Кирилъ Г. Поповъ, нашъ съгражданинъ. Тѣй че днесъ у насъ се наброяватъ вече десѣтки кооперативни издания, които застъпатъ най-разнообразнитѣ области отъ стопанския животъ, където кооперацията е проявила своята благотворна деятелностъ.

Общиятъ съюзъ на Земедел. кооперации има за свой органъ в. „Кооператоръ“; Съюзътъ на популярнитѣ банки издава списание на своя съюзъ Съюзътъ на производителнитѣ кооперации—в. „Производителна кооперация“; Потрѣбителната централа „Напредъ“—в. „Народенъ кооперативенъ листъ“. Известниятъ кооперативенъ писател Г-нъ Г. Минчевъ издава най-разпространения у насъ кооперативенъ органъ, в „Кооперативна защита“, който застъпва всички актуелни въпроси изъ живота на кооперациитѣ.

Районитѣ съюзи и синдикати, стопанскитѣ кооперации, като „Гъмза“ въ Сухиндолъ, „Асензова крепостъ“—Станимака, Популярнитѣ банки и др. иматъ своитѣ органи. Въ нашиятъ окръгъ ние имаме вече вестницитѣ „Селски производител“ на Поповския синдикатъ и „Пчела“ на Е. Джумайския Тъкмѣше се да издава свой органъ и Каспичанския синдикатъ. Шуменската Популярна Банка го изпревари. Тя запълня съ своя вестникъ една празнота, която се чувствува отдавна въ нашия градъ. Въ първия брой на вестника сж засегнати всички кооперативни прояви въ града ни. Печатаниятъ органъ на Популярната ни Банка, по всичко изглежда, ще се стреми да бжде изразителъ на кооперативнитѣ идеи и на кооперативнитѣ купнежи всредъ Шуменци. За тая похвална инициатива ние поздравяваме инициаторитѣ и имъ пожелаваме най-голѣми сполуки въ тѣхнитѣ замисли за кооперативенъ напредъкъ. На вестника пожелаваме дълъгъ животъ и полезна кооперативна служба.

ф. Василевъ.

КРИЗАТА

Думата е за стопанската и парична криза. А тя е навсѣкжде: въ държавния животъ, въ обществото, въ семейството, въ всички професии, въ всички съсловия. Тя се промѣхва вредъ: въ разговоритѣ ни, въ дѣлата ни, налага своя отпечатъкъ, тормози ни, смущава духътъ ни, отнима спокойствието ни. До толкова кризата кара да я чувству-

ваме, че става вече органическа, като чели друго яче не е бивало, като че ли край нѣма да има. На по-слабитѣ духомъ тя се отразява зле; униние, страхъ предъ бждещето, апатия граничаща съ отчаяние. Да търсимъ лѣкъ противъ този бичъ е цѣлта на настоящитѣ ни редове, защото ние не мислимъ, че стопанската криза, която бушува въ страната ни, е неизцерима и че следователно всички трѣбва да скръстятъ ржце предъ неизбежно зло. Ние сме на мнение, че благодарение на здравитѣ устои на нашето национално стопанство, България ще може да се бори и преодолѣе економическата криза, стига само навреме да се взематъ съответни мѣрки.

На 29 миналия месецъ Ноемврий занаятчий, търговци, професионалисти отъ Шуменъ свикаха едно публично събрание за размѣна на мисли върху стопанската криза. Нашиятъ съгражданинъ и членъ на Банката ни, г. Павелъ Димитровъ, изнесе единъ обективенъ рефератъ върху кризата, нейнитѣ причини и средствата за борба съ нея. И препоръча като единствено спасително средство засилване изобщо на производството въ страната. Това заключение наистина е единствено правилно и отъ естество на ни помогне да излеземъ изъ мъчителната криза. Ние схващаме мисълта на г. Димитрова насочена къмъ засилване производството съ огледъ безъ съмнено, на външния пазаръ, къмъ засилване износътъ на наши произведения. Тѣкмо тука ние смѣтаме, че трѣбва да потърсимъ най-напредъ причинитѣ на кризата, които сж специфично наши български, за да можемъ да намѣримъ и средства за борба съ нея.

Има една обща причина на кризата, която е еднаква за всички страни, победени и победители: това сж послѣдствията отъ голѣмата война. Не е мѣжко да се изброятъ тези причини, защото сж очевидни: войната коштува на всички участвуващи грамадни разходи, въ пари, хора и материали; придобивки на културата и цивилизацията, продуктъ на многогодишни разходи въ трудъ и средства, се разпилѣха, унищожиха за нѣколко години; цѣли области се опустошиха, градове сринаха съ земята, всичко това не можеше да не се отрази като загуби за стопанствата на съответнитѣ страни и да причини световната криза подъ чиито удари ние се намираме. Цѣлата индустрия въ вѣюващитѣ страни биде нагодена да произвежда материяли за война—пушки, топове, муниции, облѣкло. Дойде следъ това и мирътъ, цѣлата тази коюсална индустрия трѣбваше да се пригоди къмъ мирновременното си производство, — и това не може да не стане съ сътресения и грамадни загуби. Всички тѣзи загуби се отразиха на свѣтовния пазаръ и отъ тамъ имаме едно общо покачване на ценитѣ на всички продукти, скъпотията порастна. У насъ тѣзи послѣдствия се изразиха специално въ пълно почти разнебитване и разсрѣйство на инвентаръ—занаятчийски индустриаленъ, земеделски, особено този последния—въ натрупване на нови данѣчни тяжести върху данѣкоплатеца по видъ на репарации, възстановявания, окупационни разноси и пр. Вънъ отъ всѣко съмнение е, че тѣзи нови тяжести, легнали върху едно народно стопанство не е пригодно да ги посрещне, не можеха да не изострятъ и тѣй острата криза. Прибави се и неурожайна година, миналата, и ние имаме пълна картина на сегашното ни положение.

Но, покрай общитѣ причини, които можаха да се смѣтатъ като неизбежни послѣдствия на войната, у насъ се наплатиха и други наши причини, които не бива да отбѣгваме да отбележимъ, за да бждемъ праведливи и за да можемъ да намѣримъ правилно

лѣкътъ на болкитѣ си. Въпросътъ за реколтата миналата година най-напредъ: ние изнесохме отначало значително количество храни, безъ да предвидимъ че производството ни е било недостатъчно. за да бждемъ принудени въ послѣдствие да внесемъ отъ странство необходимитѣ за изхранването на населението ни храни, купувайки ги на високи цени, реална загуба за народното ни стопанство, която—не може съ нищо да се компенсира.

Дойде въпросътъ съ износътъ на тютюнитѣ: ние не можахме да изнесемъ произведенитѣ количества отъ миналогодишната ни реколта, до колкото изземъ имаме неизнесени тютюни и отъ реколтата 1923. На външнитѣ пазари, специално германския който консумираше най-много наши тютюни, ние се сблъскахме съ конкуренцията на грѣцкитѣ и турски тютюни. Трѣбваше да изучимъ пѣтищата на тази конкуренция: защо грѣцитѣ можаха да ни биятъ, защо турцитѣ продаваха по-добре. Отговорътъ може да се намѣри ако се проследи митнишката политика на една и другата страна. Когато се касае за фаворизиране износа на масови артикули, стотинкитѣ въ митнишкитѣ такси играятъ голѣма роля. Грѣцитѣ намалиха тия такси, нѣщо по-вече: тѣ намаляваха превознитѣ желѣзопѣтни такси до необходимия минимумъ. Не въ това ли е причината за успѣшното пласиране на грѣцкитѣ тютюни на европейскитѣ пазари? Ние като чели не схванахме на време тази необходимостъ, оставихме работитѣ да се развиватъ сами, не проучихме и облагоуването на тютюня и необходимитѣ реформи, които се налагаха и въ този пунктъ, закъснихме съ всичко и бидохме изпреварени въ износа. У насъ имаме събранъ тютюнь на стойностъ 3 милиарда лева приблизително, може да се направи смѣтка задържането на тази стока какви загуби причинява на народното ни стопанство и какво облекчение би настанало на кризата, ако тѣзи пари бѣха влѣзли въ страната навреме.

Ние имаме и продължаваме да имаме другъ, цвѣтловъ въпросъ. Тази година захарнитѣ фабрики не работиха, производителитѣ на цѣкло не сѣха; приготвенитѣ за цвѣкло ниви бидоха употребени за други култури — царевича, слѣтчо, гледъ — много по-недоходни. Отъ това перо само нашиятъ производителъ, народното ни стопанство, загуби нѣколко стотини милиони лева безъ да смѣтаме загубитѣ въ надници и други, причинени отъ застой въ захарната индустрия. Въпросътъ съ цвѣклото стои още неуреденъ, производителитѣ не сж се споразумѣли съ фабрикантитѣ относно цената му, въроятността да се нанесатъ нови загуби на производителитѣ е голѣма.

Имаме миналата есенъ криза и въ млѣчнитѣ произведения: неможахме да ги изнесемъ на време, сърбитѣ продаваха на цариградския пазаръ много по-успѣшно своитѣ произведения, нашитѣ останаха, за да се продаватъ на безценица тази пролѣтъ. Мангруджитѣ, понесли голѣми загуби миналата година, предложиха и закупуваха тази година млѣкото у насъ, шуменско, по 3.50 — 4.50 лева литъра. Ето и тука нови голѣми загуби за производителъ за смѣтка този пѣтъ на закупувачитѣ, които пъкъ намѣриха отлични цени за продуктитѣ си.

Дойдоха извънреднитѣ разходи, които държавата трѣбваше да направи въ борбата съ безредието — нѣколко стотини милиона лева, които сж, все за смѣтка на народното ни стопанство, защото ще се почесатъ отъ данѣкоплатеца.

Идва най-после и голѣмия въпросъ за износътъ на хранитѣ ни тази година. Имаме добра, отлична нѣкжде, реколта, не можахме на време да

я изнесемъ. Ценитъ спаднаха до пропорция да не дадатъ възможностъ на производителя да покрие дори направенитъ за производството имъ разноси и лихвитъ на задълженията си. Селянитъ се въздържатъ да продаватъ по тѣзи причини. Не ще съмнение, че това въздържане не ще трае дълго: притиснати отъ нуждата да покрятъ задълженията си и да се наплатятъ на бирника, тѣ ще продадатъ хранитъ си, макаръ и на ниска цена. Натрупва се нова загуба за народното си стопанство, която съ нищо не може да се компенсира, защото отъ друга страна селянина купува необходимитъ си артикули на високи, дори по-високи отъ миналата година, цѣни. Ще се намали иначе и консумацията на маса артикуми, внесени отъ странство, срещу които сж се броили пари или поели задължения — ново засилване на кризата въ търговията този пътъ.

Картината, която нарисовахме, наистина е мрачна и не вдъхваща като че ли никаква надежда за по-добро бъдеще. Но ние именно затова, посочихме на нѣколкото причини за изостряне на стопанската криза у насъ, защото сме убедени, че съ разумни и на време взети мѣрки, злото е поправимо, ние ще исплуваме отъ безизходното положение, въ което като че ли се намираме. А мѣрки, често героични мѣрки, трѣбва да се взематъ, защото ние наблюдаваме едно опасно явление, което ще накара всички да се замислятъ: *нашето население обеднява прогресивно, консумативната му способност намалява постепенно — ето къде е реалната и най-страшна опасностъ.* Хората не купуватъ всичко, което имъ е необходимо, нѣщо по-вече: лишаватъ се отъ много необходими работи, защото покупателната имъ сила е намалена, приходитъ сж намалени за смѣтка на разходитъ. А знае се, че обедняването води следъ себе си и израждане на расата, което е още по-лошо. Българинътъ, който и въ миналото не е билъ особено възискателенъ въ храната си, днесъ яде лошо, недостатъчно. Той не може задоволително да исхрани дѣцата си, семейството си — това не може да не се отрази въобще върху народното здраве и ние привличаме най-сериозното внимание на всички, които иматъ сѣдбинитъ народни въ ржцетъ си върху този фактъ.

Нека да видимъ сега какво може да се направи въ борба съ кризата и последствията ѝ. На първо мѣсто: една строго определена и вѣрно начертана митнишка политика на държавата за правилно насочване вноса и износа. Разумно покровителство на ония дребни и едри индустрии и занаяти, за които има условия да виреятъ и се развиватъ въ България. Ние сме земледѣлска страна, да станемъ сега индустриална не ще можемъ, освѣнъ за ония браншове, на които благоприятствуватъ естественитъ условия. Да произвеждаме напр., машини у насъ сигури не ще можемъ, липсватъ ни не само грамадниѣ каптали, но и първичнитъ материали, желѣзото. Самитъ условия ще посочатъ на специалиста кои производства ще трѣбва да се покровителствуватъ. Нашето занаятчиство има нужда отъ мощно покровителство. То трѣбва да се насърдчи, за да се модернизира. Голѣма роля пакъ ще изиграятъ митнишкитъ тарифи: да не се допуска вноса на такива артикули, които се произвеждатъ въ страната, каквито бѣха напр. миналата година гуменитъ виенски обувки, внесени въ грамадни количества въ ущърбъ на националното производство.

Да се осигурява пазаръ за нашитъ земледѣлски произведения, като се напипва навреме пулсътъ на външнитъ пазари, — това споредъ насъ ще трѣбва да бже първата грижа на всѣки управникъ въ

България. Знае се какво влияние указватъ на износа митнишкитъ такси. Съ тѣхъ трѣбва да се манипулира най-разумно, като се направятъ подвижни и еластични, споредъ времето и необходимоститъ. Никога да не се изхожда отъ резултатитъ на обикновенитъ смѣтки за плюсъ и минусъ въ държавнитъ приходи, ако се намали своевременно митото напр. на житнитъ храни, за да се фаворизира износътъ имъ, като се има предъ видъ, че привидната загуба, която ще понесе бюджетътъ на държавата, ще се компенсира широко отъ общата голѣма печалба, която народното стопанство ще реализира. Сжщото може да се каже за другитъ артикули — тютюна, млѣчнитъ произведения и пр.

Все въ духътъ на грижата за общо повдигане на производството въ страната ние ще трѣбва да наблегнемъ на необходимостта отъ една плано-мѣрна държавническа политика за повдигане и подобрене на земледѣлието изобщо, въ всичкитъ му отрасли. Тази грижа трѣбва да бже вписана не въ програмитъ на различнитъ партийни групировки, но въ общата държавна политика, която да бже слѣдвана съ настѣйчивостъ. По този пътъ се е тръгнало: земледѣлски училища, доставка на пулгове, агрономически факултетъ и пр. Да се разшири дѣйността на държавнитъ органи въ всичкитъ прояви на живота въ селото: хигиена, благоустройство, задолляване на културни нужди, Да се направи нужното за увеличение на доходността изобщо: нашето цѣкло дава два пѣти по малкъ процентъ захаръ, отколкото чехското. Защо? Влияние на почвени условия, искусствени торове, — това трѣбва да бже предметъ на грижитъ на компетентнитъ хора. Да се подобратъ видоветъ на разнитъ земледѣлски култури, като се направятъ по-доходни на декаръ земя. Да се насърдчи скотовѣдството чрезъ подобрене на раситъ. Да се насърдчи угодяването на добитъкътъ, който служи за износъ, — така ще употребимъ въ страната маса зърнени храни, за да ги изнесемъ като месо. Би трѣбвало да заемемъ много колони на вестника, за да изброимъ всичко онова, което е трѣбвало да се направи до сега и на което ще трѣбва да се обърне вниманието на отговорнитъ лица. Ние имаме плодородна земя, имаме трудолюбиво население, имаме чуденъ климатъ, не липсва значи почва за многобройни и доходни култури, — нека работимъ за да засилимъ производството и излеземъ изъ омагьосания кръгъ, въ който кризата ни е поставила.

Като времена мѣрка за борба противъ кризата нека споменеемъ и онова, което може и трѣбва да се направи: кредитътъ трѣбва да се увеличи и направи достъпенъ за производителнитъ съсловия. Държавата даде наистина на занаятчиитъ на три пѣти 110 милиона лева, но това е капка въ море. Въ баланса на Кооперативнага Банла четемъ едно перо „невнесенъ капиталъ“ по-вече отъ 96 милиона лева. Тѣзи пари нека се дадатъ отъ Народната Банка, за да се прелеятъ въ производството чрезъ кооперациитъ, — все ще се допринесе нѣщо за намаление кризата.

Д. Ш.

Просвѣтна дѣйностъ на кооперацията

Днесъ четемъ често въ кооперативната литература, че въ насъ кооперацията не успѣвала, тъй като у нейнитѣ членове липсвало кооперативно съзнание, обаче много малко се прави за отмахването на това зло,

А то ще стане само тогава, когато се обърне по-големо и сериозно внимание и на *просвѣтна дѣйностъ* въ всѣка кооперация; а не само да се даватъ заеми, да се правятъ добри доставки и др.

Въ устава на всѣка кооперация, каквато ще и да е, една отъ поставенитѣ ѝ целие да се грижи за умственото и нравствено повдигане на членоветѣ, а въ отделъ—работа—е изложено подробно какво ще се върши за постигането на тая цель.

Относно тая дѣйностъ въ Отчета на Съюза на Популярнитѣ банки за 1924 г. се казва следното: съ конференции, конгреси, реферати, устно и печатно Съюзътъ започна да изгражда и сформява дѣлото на популярнитѣ банки. Тукъ въ помощъ—както порано, тъй и презъ отчетната година дойде главно съюзното списание. Цѣльта ни трѣбва да бѣде щото то да достигне до всички кооперации. Така то ще изиграе своята роля добре.

Съ същата цель Шуменската Популярна банка почна издаването на вестникъ.

Относно същата дѣйностъ на кооперацията срещаме пъкъ въ отчета за 1924 г. на Българската Централна кооперативна банка, въ която тогава сж се числили 297 кооперации, следното: За тая цель Банката държи на една планомѣрна просвѣтна и агитационна работа, която ще култивира и засили кооперативното чувство у масата и освенъ това ще даде подготвени хора за практическа работа. Отдѣлнитѣ организации устройватъ вече ежегодно зимни лекции за своитѣ членове по общи и специални въпроси а Банката е задължила своитѣ Инспектори, да държатъ публични беседи на теми отъ кооперативенъ характеръ.

Въ това отношение се забелѣзватъ доста добри начинки въ нѣкои кооперации и въ нашия окръгъ. Имаме вече села като Горни-иджикъ, Овчарово, Кьосе и др., където кредитнитѣ кооперации сж прибрали мѣстнитѣ читалища съ всичкия имъ инвентаръ, поели сж напълно тѣхната издрѣжка, а сжщо така сж построили отдѣлни грамадни салони и стаи за читалня и библиотека въ построенитѣ вече кооперативни домове.

Други пъкъ кооперации даватъ доста голѣми суми, като помощъ на мѣстнитѣ читалища, като оставятъ настоятелството имъ сами да ги разходватъ както намиратъ за добре.

При удобно помещение и като даде кооперацията средства за обзавеждането на едно добре уредено читалище, може ли то да не съществува когато знаемъ, че днесъ читалищата не функциониратъ само поради липса на помещение и издрѣжката на библиотека и др. При това нека се има предъ видъ, че днесъ въ окръга съществуватъ на книга 58 читалища, а функциониратъ около 10 такива.

Пакъ въ нашия окръгъ всички кооперации за постигане горепоменатата цель, отдѣлятъ отъ своитѣ фондове общеполезни начинания суми за откриване общообразователни курсове и такива по земледѣлие и отраслитѣ му. Така напр. една кредитна кооперация въ едно село близо до гр. Шуменъ бе уредила презъ м. г. общо образователенъ курсъ на

който освѣнъ агрономитѣ, държаха беседи. Ветеринаренъ лѣкаръ, медецински, икушерка и др., на които се заплатиха и лекционни пари.

Нѣкои кооперации пъкъ доставятъ по за 500—1000 лева прочитни книги и ги раздаватъ безплатно на своитѣ членове. Сжщото вършатъ и Е. Джумайския и Поповски Районни Кооперативни Синдикати като издаватъ свои вестници, които пращатъ тоже безплатно на членоветѣ на кооперациитѣ, тѣхни членове.

Обаче за голѣмо съжаление, въ нѣкои кооперации тия вестници не се раздаватъ на членоветѣ, а напротивъ служатъ и за обвинна хартия.

А какво би било, ако тѣ биваха давани на всѣкиго и прочитани съ най-големо внимание, това всѣки знае. Това би повдигнало кооперативното съзнание у членоветѣ, тъй като тези в-ци се списватъ добре и въ тѣхъ се разглеждатъ чисто кооперативни въпроси.

Отъ до тукъ изложеното се вижда какво е направено отъ кооперациитѣ въ нашия окръгъ за просветата на тѣхнитѣ членове и мѣстното население, което трѣбва да служи за примеръ на останалитѣ кооперации. Не бива да се търпи положението, щото кооперацията да завършва годината съ чиста печалба 40 50,000 лева, каквито има, а мѣстното читалище поради липса на средства да не функционира. Сжщо не бива книгитѣ отъ библиотеката на кооперацията да стоятъ въ прахъ и неразрѣзани още въ канцеларията, а да отидатъ въ читалището при пълненъ списъ за използване.

А какво е направено по просвѣтната дѣйностъ на кооперациитѣ въ Царството, виждаме въ „Земледѣлски Кооперативенъ годишникъ за 1923 г.“ официално издание на Б. З. Банка, че 905 кредитни кооперации, 31 Районни Земледѣлски Синдикати, 20 тютюневи кооперации, 31 производителни и 26 потребителни кооперации, кредитирани отъ тая Банка сж имали 48 читалища съ 9,742 книги и 804 списания и вестници.

Сжщитѣ сж устроили: 235 сказки, 557 беседи, и 36 курса. Отъ всичко това направено на 505-тѣхъ кредитни кооперации се пада: 47 читалища съ 9,450 книги и 681 списания и вестници. Въ районитѣ на тия кооперации е имало 289,189 домакинства съ 1,696,718 думи, отъ които 93,576 домакинства съ 472,396 члена които сж членувани въ тѣхъ.

За да не остава тази цель отъ уставитѣ имъ само писана на книга, трѣбва въ всички кооперации ръководнитѣ тѣла да направятъ нужното за възобновяването на читалищата ако е имало по-рано такива, а тамъ дето има вече такива да ги подкрепятъ материално. Сжщо въ тѣхъ да предадатъ всички книги, списания и вестници притежание на кооперацията за използване, а не да се държатъ натрупани и потанали въ прахъ по разни етажерки и др.

Кредитнитѣ кооперации пъкъ да се погрижатъ за откриване курсове въ района имъ, въ които да се четатъ лекции по земледѣлие и отраслитѣ му, Ветеринарна медицина и др.

Въ празнични и недѣлни дни да се четатъ реферати, държатъ беседи и др. по чисто кооперативни въпроси. Сжщо да се четатъ статии отъ кооперативни книги, списания и вестници.

Желателно е въ тази работа на кооперацията да се притекатъ въ помощъ на ръководнитѣ ѝ тѣла всички по-интелегентни хора отъ района и, като учители, свещеници, Секр. бирници и др.

Въобще кооперацията трѣбва съ своето читалище, курсове, беседи и др. да стане училище пъкъ за възрастнитѣ и тогава би постигнала напълно своята целъ поставена въ устава ѝ.

Зл. Ивановъ.

Основани кооперации въ Шуменски окръгъ презъ 1925 г.

Отъ 1 януарий т. г. до сега сж зарегистрирани слѣднитѣ кооперации въ шуменски окръгъ:

1) Тютюно-производит. коопер. „Спасение“ — Шуменъ; 2) Кредитна коопер. „Самопомощъ“ с. Каялъ-дере — Шуменско; 3) Земледѣл. Кредит. Спест. Д-во „Обнова“ с. Тича — О. Пазарско; 4) Лозарска коопер. „Защита“ гр. Е.-Джумая; 5) Кооп. Д-во „Перунъ“ с. Садина — Поповско; 6) Кредитна коопер. „Орачъ“ с. Текеръ — Шуменско; 7) Кредитна коопер. „Фисекъ“ с. Чегенча — Шуменско; 8) Кооперативна мелница „Съгласие“ с. Ковачевицъ — Поповско; 9) Кредитна коопер. „Съгласие“ с. Шереметлеръ, — Поповско; 10) Кредитна коопер. „Взаимнопомощъ“ с. Дере — Поповско; 11) Кредитна кооп. „Напредъкъ“ с. Осиково — Поповско; 12) Кожарска производ. коопер. „Доверие“ — гр. Шуменъ; 13) Дърводѣлска производ. коопер. „Строителъ“ — гр. Попово; 14) Кредитна коопер. „Новъ животъ“ — гр. Е. Джумая; 15) Кредитна коопер. „Братство“ с. Р. шъ — Преславско; 16) Кредитна коопер. „Сила“ с. Капаръ-спахъ — О. Пазарско; 17) Кредитна коопер. „Надежда“ с. Кълново, — Преславско; 18) Кредитна коопер. „Единство“ с. Чанакчиларъ, О. Пазарско; 19) Каспичанска популярна бѣнка гара Каспичанъ; 20) Кредитна коопер. „Успѣхъ“ с. Янково, — Преславско; 21) Кредитна коопер. „Напредъкъ“ с. Бѣлъ брѣгъ — Преславско; 22) Кредитна кооперация „Сила“ с. Байрамъ-дере — Преславско.

По околии основанитѣ кооперации се разпредѣлятъ: 1) Шуменска — 6, 2) Поповска — 6, 3) Преславска — 5 4) О. Пазарска — 3 5) Е. Джумайска — 2.

По видъ новитѣ кооперации се разпредѣлятъ както следва: 5 производителни, 16 кредитни и 1 популярна банка.

Кооперативно движение.

Панагюрище По инициативата на Популярната Банка въ Панагюрище и съ нейното цѣнно съдействие, наскоро се основа въ градътъ нова Горско-Стопанска Производителна Кооперация за експлоатиране извънредно богатитѣ общински гори, преимуществено букови. Въ новата фирма участвуватъ голѣмо множество граждани. Още въ първитѣ дни се е записалъ дѣловъ капиталъ надъ 3 милиона лева. Основателитѣ иматъ единъ широкъ планъ за рационално ступанисване на горитѣ: ще построятъ дековилка, ще основатъ бичкиджийници, дърводѣлски фабрики и пр.

Градътъ Панагюрище, като изключимъ килимарската индустрия, нѣма почти никакъвъ поминѣкъ. Богатитѣ общински гори до сега се експло-

тираха примитивно, за едно интензивно рационално използване на тѣхнитѣ несмѣтни богатства не можеше да се помисли. Добритѣ кооператори, загрижени да дадатъ поминѣкъ на населението, сж налучкали правия пътъ къмъ стопанското преуспяване — пътятъ на задружнитѣ усилия чрезъ кооперитането, пътятъ на взаимнопомощта и солидарността. Ние, шуменцитѣ, вървимъ по сжщия пътъ чрезъ нашето предприятие за електроснабдяването и, нека се надяваме, че ще направимъ още малко усилия, които ни се искатъ, за да съберемъ необходимия дѣловъ капиталъ. Нека си помогнемъ сами, за да ни помогне и Богъ.

Казанлъкъ: Казанлъшката Популярна Банка ще празнува на 10 Януарий идната година 15 годишнината си. Особенъ комитетъ е избранъ за уреждане програмата на тържеството. Поканени сж членоветѣ — основатели и бившитѣ членове на управителнитѣ тѣла на Банката да съобщатъ свои спомени и впечатления изъ живота на Банката, презъ течение на изминатитѣ 15 години.

Федерация на Популярнитѣ Банки. Нѣколко Популярни Банки, стоящи вѣнъ отъ Съюза на Популярнитѣ Банки, сж основали напоследъкъ отдѣлна федерация на Популярнитѣ Банки. Въ новия съюзъ влизатъ около 22 банки. На учредителното събрание е билъ приетъ и уставътъ на Федерацията.

Образуването на отдѣлна федерация, при сжществуването на единъ Съюзъ, който обединява вече близо 90 банки, не се посреща съ симпатия отъ кооперативнитѣ среди. Расколничеството въ кооперативното движение, каквито и да сж мотивитѣ му, не бива да бѣде толерирано. Ние имаме единъ Съюзъ, който е сжпалъ вече здраво на краката си, болшинството отъ банкитѣ сж въ неговитѣ редове. Дефекти въ организацията му, ако ги е имало нѣкога, сега нѣма, а и има средства щото всѣки членъ да може да бѣде изслушанъ, — каква необходимостъ е продиктувала тогава формирането на новъ съюзъ? Въ отчета за учредителното събрание на федерацията четемъ, за щастие, че тя си поставя между другото и за цѣлъ да ратува за обединението на всички Банки около единъ съюзъ, Кредитната ни Централа, въ която има мѣсто за всички. Дано това положение не остане само платоническо пожелание.

Споредъ годишника на Дирекцията на Статистиката за 23/24 година, въ България е имало, въ края на 1922 год., 1248 селски кооперации съ 137419 членове и 483 градски съ 332785 членове.

Електрическата Централа „ВЖЧД“ е имала въ края на Септемврий т. г. 20400 лични членове съ 144366100 — лева записанъ дѣловъ капиталъ, отъ който е билъ внесенъ напълно 74225835 лева.

Потребителната централа „Напредъкъ“ е пласирала въ страната, чрезъ своитѣ кооперации, за времето отъ 1 октомврий 1924 до 1 октомврий т. г. 4,641,846 килограма захаръ на обща стойностъ 119,113,315,35 лева. Само тѣзи цифри сочатъ какво може да направи една здрава кооперативна организация. Шуменската потребителна кооперация „Напредъкъ“ е ликвидирала отдавна, въ положение на пиквидация е и кооперацията „Напредъкъ“. Ние напомнихме въ миналия брой на вестника си, че е желателно тя да се съживи, обективни условия не

липсватъ. Нека ни бъде позволено да напомнимъ сега какво е необходимо за преуспяването на една потребителна кооперация:

1) Ръководството ѝ да бъде евтино, да се сведе до разходите на единъ обикновенъ колонияленъ магазинъ. Да се избѣгне бюрократическата организация съ многоброенъ персоналъ.

2) Продавачътъ да разбира отъ работата си и да знае да нареди дюкяна и витринитъ му. Вжншната уредба на магазина е първото впечатление, което клиента получава отъ кооперацията,

3) Твърдо кооперативно съзнание у членоветъ на кооперацията: да купуватъ само отъ своя магазинъ даже и когато цѣнитъ на стокитъ бждатъ нѣкога малко по-високи.

Останалото ще дойде само по себе си. Нека ръководителитъ на „Напредъкъ“ помислятъ за начина на възобновяване дѣйността на кооперацията, Банката ни сигурно ще ги подкрепи.

Въ Англия. Споредъ статистически сведения въ Англия презъ 1924 година е имало 1403 кооперативни дружества съ 4,662,795 члена. Направили сж оборотъ презъ сжщата година за 176,561,602 лири стерлинги или въ наши левове при днешния курсъ 116,530,657,320.—лева. Кооперациитъ сж исплатили заплати и надници презъ 1924 година 17,777,315 лири, въ левове 11,733,027,900.—Общия капиталъ на кооперациитъ е билъ 80,543,724 лири или 53,158,857,840.лв Излишци сж дали презъ 1924 година 19,299,806 лири стерлинги.

Законътъ за кооперативнитъ сдружения. Българската Централна Кооперативна Банка сж окръжно до всички кооперативни сдружения въ страната поиска мнението имъ за необходимитъ измѣнения, които би трѣбвало да бждатъ направени въ Законътъ за кооперативнитъ сдружения, сж огледъ на бързото развитие на кооперативното движение и новитъ нужди, които животътъ налага. Нашата Банка застана на становището, че Законътъ въ сегашния си видъ нѣма нужда отъ голѣми измѣнения колкото се отнася до неговата сжщностъ и духъ. Голѣмото развитие на кооперациитъ, станало презъ последнитъ години подъ неговия режимъ, е едно доказателство за това. Нѣкои дребни измѣнения, обаче, опитътъ подсказва и ние ги съобщихме въ Б. Ц. К. Банка,

Нови кооперации. Презъ месецъ октомври т. г. сж регистрирани фирмитъ на 32 новосъздадени кооперативни сдружения въ България. Отъ началото на настоящата година, до края на октомври сж регистрирани всичко 285 нови кооперативни сдружения, разпределени по видъ както следва: Кредитни 113, потребителни 17, жилищни 33, за доставки, продажби и преработки 34, застрахователни 22, производителни и трудови 53, районни съюзи 4, други кооперации 9.

Българска Централна Кооперативна банка на 31 октомври т. г. е имала собственъ капиталъ 117 мил. лева, разни фондове 10.8 мил. лева, фондъ кооперативенъ строежъ на училища 38.5 мил. лева, кредиторни текущи смѣтки 266 мил. лева, заеми и текущи смѣтки отъ занаятчийски кредитъ 56 мил. лева, заеми и тек. смѣтки срещу залози 20.5 мил. лева и заеми за коопер. строежъ на училища 16 мил. лева.

Рибарската кооперация въ гр. Варна е развила голѣма дейностъ. Въоръжена съ нова технически средства и знания, тя е успѣла да намали

цената на кефала отъ 70 лева на 30 лева к-грама Явствава, че кооперацията подобрява живота, като намалява ценитъ и пропѣжда спекулата.

Кооперативна продажба на дърва. В-къ „Селски производилъ“ бр. 38 кани жителитъ на поповска околия да продаватъ дървата за износъ въ други градове на кооперативни начала. Жителитъ въ Поповско сж доста предприемчиви и сж инициатива хора, за да взематъ нуждитъ решения.

Записани сж дѣлове въ коопер. „Българска захаръ“ въ гр. Плъвенъ:

1. О-Пазарската погуляна банка 25 дѣла
 2. Е-Джумайската популар. банка 50 дѣла
- и много кооперации отъ Шуменски окръгъ.

Съ съдействието на организаторъ кооператора пра Шуменската Окръжна Постоянна Комисия основани сж кредитни кооперации въ с. с. Кълново, Янково, Бѣль-бръгъ, Байрамъ-дере и Ришъ, Преславска околия.

Кредитната кооперация въ с. Горни-Иджикъ, Шуменска околия си е построила презъ това лѣто кооперативенъ домъ, въ който ще се помещава канцеларията на сжщата,

Въ сжщото здание има специаленъ салонъ, който ще служи за читалня и библиотека на читалището, а сжщо така има две отдѣления, които ще служатъ за складъ и работилница на кооперативната мандра, която отъ две години функционира като предприятие на кооперацията.

Кредитната кооперация въ с. Овчарово, Шуменска околия, сжщо така е построила съ пощата на общината триетаженъ кооперативенъ домъ.

Въ първия етажъ ще се помещава кооперативния потребителенъ магазинъ съ своя складъ, въ втория етажъ—канцеларията на общинското управление, а въ третия етажъ—канцеларията на кооперацията която ще заема две стаи и читалището съ своитъ две стаи и салонъ.

Кредитната кооперация въ с. Вехтово, Шуменска околия пкъ си е построила здание за кооперативната мелница, на която машинитъ сж поръжчани и се очаква тѣхното получаване.

Кредитната кооперация въ с. Касап-ларъ, Шуменска околия е отпуснала отъ своя фондъ общополезни начинания: 500 лв. помощъ на мѣстното читалище и 1000 лв. за курса по земледѣлие и отраслитъ му, устроенъ отъ Земледѣлската Подвижна катедра.

Членоветъ на кооперацията сж изявили желание да поканятъ за лектори медицински и ветеринаренъ лекари и др. и затова и гласували горната помощъ.

НАШИ НОВИНИ

Привети нови членове:

Протоколъ № 30: Владимиръ Д. Каракашевъ, книгов. работникъ; Панайотъ Д. Касабовъ, касапинъ; Марко К. Бажиновъ—чиновникъ; Иови Вичевъ Къйджиевъ—желѣзаръ; Данаилъ Тодоровъ—чиновникъ, Хасанъ Х. Мезиновъ—обущаръ;

Протоколъ № 31: Иванъ М. Абаджиевъ—търговецъ; Георги Герасимовъ—офицеръ; Петъръ Ю. Бъчваровъ—чиновникъ; Христо Димовъ—чиновникъ; Добри Хр. Казаковъ—касапинъ; Маринъ Ив. Мариновъ—градинаръ; Недко Ив. Арабаджидвъ—офицеръ

Протоколъ № 32: Герчо Йовчевъ—дърводелецъ; Василъ Ив. Няголовъ—чиновникъ; Рахми Ибрахимовъ—учителъ; Арамъ Апкерянъ—хлѣбаръ; Арамъ Сахакянъ—търговецъ; Методи Сп. Керемидчиевъ—работникъ; Стефка Михайлова—пенсионерка; Гарашкевъ Ивановъ—земледелецъ; Ашеръ Аврамовъ Фархи—търговецъ.

Протоколъ № 33: Нейко Ивановъ—шлосеръ; Къню Юрдановъ—градинаръ; Анастасъ Маноловъ—чинсвникъ; Юрданъ Вичевъ—калайджия.

Търгътъ по електроснабвяванетоъ на града се произведе на 14 декемврий въ Банката. Явиха се съ офери даѣ фирми: Бартелмусъ, Донатъ № Ко отъ Берно, Чехословакия, и Николай Фехеръ—Ссфия. Офертитъ се преглеждатъ отъ експерти и наскоро ще се занимае съ тѣхъ Техническия и управителенъ съветъ. Ще се повърнемъ.

Починали. Банковитъ членове: Маринъ Станчевъ, и Салимъ Хюсменъ Чаушовъ, сарачъ, сж починали презъ декемврий Редакцията поднася съ болѣзнования на опечаленитъ семейства.

Награди. На есенния мостренъ панаиръ въ Горня Орѣховица сж получили награди следнитъ Шуменски фирми: Павелъ Байновъ, изложба на постели: Братя Даулови—сита; Съединеонитъ Индустрин—циментни издѣлия; Медникарска Кооперация „Прогресъ“—медни издѣлия.

Събиране помощи Окржжния управителъ съ заповѣдъ е забранилъ събирането на предмети отъ занаятчии, търговци и др. за устройване лотарии отъ дружества, корпорации и т. н. Исклучение ще се прави само за събиране помощи за бѣжанци и то съ предварително разрешение.

ИЗРАБОТВАТЪ СЕ
ВСИЧКИ **ПОДВЪРЗИИ**
ВИДОВЕ
на КНИГИ и ТЕФТЕРИ

Въ книговезницата
„СПАСЪ ПОЛОВЪ“ — ШУМЕНЪ.

2—3.

Цени конкурентни.

ПЕТЪРЪ МОДОРОВЪ & сие
— ШУМЕНЪ. —

Желѣзария и-всички видове технически материяли, каиши кожени и балатови, коприкени сита, мелнични чукове марка „КУМИНЪ“. Английски и други мелничаски антикули.

Христо Б. Кожухаровъ
„МАЛКОТО МАГАЗИНЧЕ“

Голѣмъ изборъ отъ разни европейски кожи за манта и рокли.

Изработва готови кожени яки.

Приема поржчки за кожени жакети.

Работа солидна и отъ най-доброкачественъ материялъ.

Иванъ Т. Шаламановъ
Премѣсти шивашкото си ателие на улица „Славянска“, въ новото вакувско здание

На складъ всѣкакви МЪСТНИ и ЕВРОПЕЙСКИ платове.

Изработва по поржчка МЪЖЖКИ и ДАМСКИ КОСТЮМИ

по последня мода задоволява най-изтънчения вкусъ.

— Цѣни конкурентни. —

Герчо В. Тепеделеновъ
ул. Славянска 92а. — Шуменъ

НА СКЛАДЪ разни видове вълнени платове и готови дрехи

Ателие за мъжки и дамски дрехи.

Изработка солидна и по последна мода.

„ГОЛѣМЪ ИЗБОРЪ отъ английски мушаки дамски и мъжки“.

Цѣни подъ конкуренцията.

Илия Бъчваровъ
премѣсти

ШИВАШКОТО СИ АТЕЛИЕ
на ул. Славянска, Въ новото вакувско здание

Изработва мъжки костюми по последня мода. Задоволява най-взискателния вкусъ.

ПОСЕТЕТЕ И ЩЕ СЕ УВѢРИТЕ.

ШУМЕНСКА ПОПУЛЯРНА БАНКА

ВѢДОМОСТЬ

за положението на сметките въ главната книга за мѣсецъ Моемврий 1925 год.

С М Ъ Т К И	Общъ оборотъ		Остатъци	
	Дебитъ	Кредитъ	Дебитъ	Кредитъ
1. Каса	111195959	—	110916321	11
2. Заеми срѣщу поръчителство.	28855310	—	18445520	—
3. Заеми срѣщу залогъ	146790	—	94950	—
4. Текущи сметки срѣщу поръч.	41875159	—	33988634	—
5. Текущи сметки срѣщу залогъ	163089	—	90344	—
6. Сконтирани записи	1178567	80	897032	40
7. Сѣдебни дѣла	811528	27	305842	47
8. Дѣлове въ Б. Ц. К. Банка	10000	—	10000	—
9. Дѣлове въ Съюза Поп. Банки.	229784	30	784	30
10. Дѣлове въ О. О. Задруга	10000	—	10000	—
11. Движими и недвижими имоти	945899	28	2635	90
12. Стоки	148201	18	128020	88
13. Невнесенъ капит. Електрифик.	1114700	—	366580	—
14. Учредителни разности Електр.	29656	—	29656	—
15. Кредитна Централа	20562661	79	17843202	74
16. Общи разности	481793	40	396	—
17. Заеми отъ 20 мил. кредитъ	641200	—	333900	—
18. Заеми отъ 50 мил. кредитъ	1387500	—	672500	—
19. Сѣдебни дѣла отъ зан. кред.	26990	16	4545	16
20. Кореспонденти	174878	66	7686724	58
21. Депозити срѣщу заеми	238000	75	107723	75
22. Записи за гаранции	7808050	—	238000	—
23. Залози за гаранция	10200	—	10200	—
24. Депозирани записи по откр. т. см.	15506000	—	3002000	—
25. Ефекти за инкасо	3683368	20	3244985	25
26. Вложители за гаранции	369283	—	310760	—
27. Капиталъ	37650	—	3611300	—
28. Капиталъ Електрификация	—	—	1114700	—
29. Безсрочни влогове	124065	75	1529279	15
30. Спестовни влогове	41252227	40	54730017	59
31. Дѣтски влогове	—	—	26814	—
32. Гаранционни влогове	340760	—	396360	—
33. Срочни влогове	978448	—	2183519	—
34. Резервенъ фондъ.	—	—	99221	10
35. Културенъ фондъ.	5005	—	23299	25
36. Фондъ несѣбир. вземания	—	—	29820	77
37. Фондъ нес. взем. по зан. кред.	—	—	25649	52
38. Фондъ пристр. и подр. имоти	—	—	58401	53
39. Пенсионенъ фондъ чиновниц.	—	—	11037	65
40. Лихви & Комисиони	231634	49	1809792	33
41. Б. Ц. К. Банка — 20 мил. кред.	94152	40	434272	40
42. Б. Ц. К. Банка — 50 мил. кред.	71666	—	784666	—
43. Популярни Застраховки	61455	60	83716	90
44. Ипотеч. заемъ при Чин. Д-во	—	—	200000	—
45. Прѣводи или Акредитиви	8091841	99	9945326	74
46. Встѣжит. вноски Електриф.	—	—	30619	—
47. Седанти	3277485	25	3715868	20
48. Титуляри по открити тек. с/ки	3002000	—	15506000	—
49. Депозанти	107723	75	174878	75
50. Удостоверения за гаранции	310760	—	607283	—
51. Депозанти — гаранции	—	—	10200	—
	295591445	42	295591445	42
			39161167	25
			39161167	25